

تاثیر بدحجابی و تبرج بر احساس امنیت فردی زنان

(مورد مطالعه: زنان و دختران بالای ۱۵ سال شهر تهران)

شعبان اولادی^۱، اسماعیل جهانبخش^۲ و اصغر محمدی^۳

۱. دانشجوی دکترای تخصصی جامعه‌شناسی گروه‌های اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهقان، ایران. sh.oladi9575@gmail.com
۲. استادیار جامعه‌شناسی، گروه جامعه‌شناسی واحد دهقان، دانشگاه آزاد اسلامی، دهقان، ایران (نویسنده مسئول). esjahan@yahoo.com
۳. استادیار جامعه‌شناسی، گروه جامعه‌شناسی، واحد دهقان، دانشگاه آزاد اسلامی، دهقان، ایران. asghar.mo.de@gmail.com

چکیده

زمینه و هدف: احساس امنیت یکی از اساسی‌ترین نیازهای انسان است، که پیوند تنگاتنگی با توسعه و ابعاد مختلف رفاه اجتماعی دارد. بدحجابی از عواملی است که می‌تواند احساس امنیت زنان به عنوان نیمی از جمعیت را آسیب‌پذیر سازد. هدف این پژوهش بررسی تاثیر بدحجابی و تبرج (خودنمایی/جلوه‌گری) بر احساس امنیت فردی زنان و دختران بالای ۱۵ سال شهر تهران است.

روش: پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه اجرا کمی و پیمایشی است. جامعه آماری شامل زنان و دختران بالای ۱۵ سال شهر تهران به تعداد ۸۹۹-۳۶۳۰ نفر است. با استفاده از فرمول کوکران حجم نمونه ۶۰۰ نفر تعیین و نمونه‌ها در چند مرحله انتخاب شدند. پرسشنامه محقق‌ساخته به عنوان ابزار جمع‌آوری داده به کار رفت. داده‌ها با استفاده از روش‌های آماری توصیفی و استنباطی و مدل‌سازی معادلات ساختاری تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها: بدحجابی با ضریب مسیر استاندارد ۰/۴۱۴ و تبرج با ضریب مسیر استاندارد ۰/۳۷۲ بر ایجاد احساس ناامنی فردی تاثیر معناداری دارد. بررسی تاثیر متغیر مستقل بر ابعاد متغیر وابسته نشان داد که تبرج و بدحجابی بر احساس ناامنی فردی در ابعاد فکری، جانی، عاطفی و مالی تاثیر دارد.

نتیجه‌گیری: افزایش بدحجابی و تبرج موجب کاهش احساس امنیت فردی زنان می‌شود. بنابراین انتظار می‌رود نهادهای مسئول در زمینه آموزش و فرهنگ در کشور و همچنین رسانه ملی تعمیق ارزش‌های عفاف و حجاب بر اساس موازین دینی و شرعی، با برنامه‌های موثرتر و واقع بینانه‌تر، در کانون توجه قرار دهند.

واژه‌های کلیدی: احساس امنیت فردی، زنان، بدحجابی، تبرج، شهر تهران.

◀ **استناد (به شیوه APA ویرایش ۶):** اولادی، شعبان؛ جهانبخش، اسماعیل؛ محمدی، اصغر (بهار و تابستان ۱۳۹۸). تاثیر بدحجابی و تبرج بر احساس امنیت فردی زنان (مورد مطالعه: زنان و دختران بالای ۱۵ سال شهر تهران). *دوفصلنامه پژوهش‌های انتظامی-اجتماعی زنان و خانواده*، ۱(۱)، ۱۰۲-۱۲۰.

مقدمه

یکی از عمده‌ترین مسائل و مشکلات زنان در جامعه کمبود امنیت است؛ این مسأله می‌تواند سبب محدودتر شدن فعالیت زنان در محیط‌های عمومی شود و حضور موثر آن‌ها در فضای اجتماعی را دچار مشکل کند (نوروزی و فولادی، ۱۳۸۸، ص ۱۳۲).

بدحجابی گذشته از این که زنان را در معرض آزار دیداری افراد غریبه و نامحرم قرار می‌دهد، می‌تواند امنیت فردی آن‌ها را در معرض خطر قرار دهد. زن با حفظ حجاب خویش می‌تواند خویشتن را از معرض چشم چرانی‌های مردان نامحرم در امان دارد (هدایت خواه، ۱۳۷۴، صص ۲۰۰-۱۹۷). بنابراین، به اعتقاد بسیاری از صاحب‌نظران علوم دینی حجاب اسلامی ارزشی است که علاوه بر جنبه‌های شرعی می‌تواند از طریق ایجاد حریم و پوشش مناسب برای زنان احساس امنیت فردی آن‌ها هنگام حضور در فضای اجتماعی را افزایش دهد (درافشان، ۱۳۸۶، ص ۳۷).

بی‌حجابی و تبرّج، یکی از پیچیده‌ترین مسایلی است که نظام جمهوری اسلامی ایران در حال حاضر با آن مواجه است و بر اساس شواهد موجود، در صورت تداوم روند کنونی می‌توان گفت دامنه این مسأله در آینده گسترده‌تر نیز خواهد شد؛ بنابراین، می‌توان گفت بی‌توجهی به پیچیدگی مسأله و برخورد ساده‌انگارانه با آن، آثار و پیامدهای ناگواری برای جامعه اسلامی در پی خواهد داشت (یعقوبیان، باکوئی و قنبری، ۱۳۹۳، ص ۷). نداشتن پوشش مناسب با موازین شرعی به سادگی بیانگر مفهوم بدحجابی است. انتخاب تهران به عنوان مورد مطالعه به این دلیل می‌باشد که به نظر می‌رسد در سال‌های اخیر آسیب‌های اجتماعی و تهدیدهای ناشی از بدحجابی و تبرّج برای زنان در شهر تهران افزایش یافته است؛ و می‌توان آن را یک آسیب بزرگ اجتماعی جدید شناخت که موجب نگرانی مسئولان قضایی، انتظامی و همچنین عموم مردم شده است. این مطالعه با هدف بررسی تاثیر پدیده بدحجابی و تبرّج بر احساس امنیت فردی زنان و دختران بالای ۱۵ سال شهر تهران انجام شد.

با توجه به این که اکثریت افراد بدحجاب را جوانان تشکیل می‌دهند که در واقع سرمایه‌های انسانی کشور به شمار می‌آیند و آینده نظام اسلامی تا حدود زیادی بستگی به تفکرات و جهت‌گیری‌های نسل جوان کنونی دارد و نیز با توجه به اهمیت حجاب در نظم و امنیت و کرامت انسانی در جامعه اسلامی، ضروری است به ریشه‌یابی آن پرداخته و راهکارهایی برای پیشگیری و کاهش آثار و پیامدهای منفی آن ارائه داد.

ادبیات پژوهش: پیشینه و مبانی نظری

پیشینه پژوهش: یاری (۱۳۹۶) میزان اثربخشی اقدامات پلیس امنیت اخلاقی در مقابله با بدحجابی در شهر قزوین را با مشارکت ۴۰۰ نفر از زنان به عنوان افراد نمونه بررسی کرده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد،

بین پیشگیری کیفی، وضعی، اجتماعی، و اقدامات فرهنگی با کاهش بدحجابی رابطه معنی‌داری وجود دارد. منطقی (۱۳۹۵) در یک مطالعه تأثیر حجاب در حفظ بهداشت روانی جامعه در دانشگاه خوارزمی را مطالعه کرده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که ملاحظه تصویر زنان جذاب، آستانه ادراکی مردان را بالا برده، آنان را مشکل پسندتر می‌سازد. حجاب از سویی به دلیل پوشاندن جذابیت‌های ظاهری و لباس و زیورآلات آن‌ها، در عمل مانع افزایش آستانه ادراکی مردان می‌شود.

عسگری و شایگان (۱۳۹۵)، نقش مدیریت انتظامی در کنترل پدیده بدحجابی را بررسی کرده‌اند. یافته‌های تحقیق آن‌ها نشان می‌دهد که از نظر پاسخگویان اقدامات ایجابی شامل فرهنگ‌سازی حجاب در رسانه‌های دیداری و شنیداری و همچنین آگاه‌سازی جامعه با مشارکت دستگاه‌های ذیربط در خصوص آثار مثبت اجتماعی و اخلاقی حجاب و عفاف از طریق خلق آثار فرهنگی و هنری به ترتیب بیشترین تأثیر در کنترل پدیده بدحجابی را دارند. برخی اقدامات سلبی نیز مانند ممانعت از تولید، توزیع و نمایش محصولات سمعی و بصری غیرمجاز و لباس‌هایی که موجب اشاعه بدحجابی و بی‌عفتی می‌شوند، و مجازات افراد قانون‌گریز و فیلترینگ سایت‌های اینترنتی مروج بدحجابی و لباس‌های ناهنجار به ترتیب بیشترین تأثیر را در کنترل پدیده بدحجابی دارند.

شایگان و اصغرزاده (۱۳۹۴) در پژوهشی شناخت حدود و ضوابط قانونی عفاف و ملاک‌های بدحجابی در جامعه را، به روش تحلیل محتوای کیفی مورد بررسی قرار داده‌اند. بر اساس نتایج حاصل از این تحقیق، از دیدگاه خبرگان پوشیدن چادر توری و نازک بدون دکمه و جلو باز، مانتوهای تنگ و کوتاه و بدون دکمه، کت و دامن بدون مانتو، لباس‌های بدن نما، شلوارهای تنگ و چسبان و کوتاه، شال و روسری‌های بسیار نازک و کوتاه، کلاه بدون روسری و همچنین پوشیدن کفش‌های تابستانی بدون جوراب به عنوان مصادیق بدحجابی شناسایی شد.

نظری (۱۳۹۲) در پژوهشی رابطه تعامل اجتماعی پلیس و جوانان در نهادینه‌سازی ارزش‌های عفاف و حجاب در حوزه فرماندهی انتظامی تهران بزرگ را با ۲۴۰ نفر نمونه مطالعه کرده است. بر اساس نتایج این پژوهش، متغیرهای ارتباطات، مشاوره، آموزش همگانی، به ترتیب اولویت، از بیشترین ارتباط با نهادینه‌سازی ارزش‌های عفاف و حجاب برخوردارند.

چولکی (۱۳۹۲) به بررسی نقش حجاب در امنیت و آرامش زنان در جامعه اسلامی پرداخته است. نتایج به دست آمده حاکی از آن است که زنان باحجاب از امنیت و آرامش بسیار بالاتری نسبت به زنان بی‌حجاب برخوردارند. همچنین زنان باحجاب نسبت به زنان بدحجاب کمتر در معرض خشونت‌های کلامی و غیر کلامی قرار می‌گیرند.

فاضلیان (۱۳۸۹) رابطه نوع حجاب و میزان امنیت در بین ۱۰۰۰ نفر از زنان شهر تهران را بررسی کرده است. به طور خلاصه یافته‌های حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد که به لحاظ آماری میزان رعایت حجاب توسط زنان رابطه‌ی معنی‌داری با افزایش احساس امنیت فردی آن‌ها دارد.

مرکز افکارسنجی اداره کل مطالعات اجتماعی ناجا (۱۳۸۳) در مطالعه‌ای حجاب از دیدگاه شهروندان تهرانی را مورد مطالعه قرار داده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که ۷۷/۵ درصد افراد نمونه معتقدند بدحجابی به عنوان یک معضل در جامعه شیوع پیدا کرده است؛ ۸۰/۶ درصد پاسخگویان نیز معتقدند پوشش نامناسب موجب آسیب‌رسانی به امنیت اخلاقی جامعه می‌شود؛ ۷۹/۹ درصد نیز بدحجابی را به عنوان یکی از مهمترین عوامل ایجاد مزاحمت برای بانوان می‌دانند؛ ۷۵/۵ درصد نیز حجاب را یک ارزش ملی می‌دانند که باید مورد توجه شهروندان قرار گیرد.

کورا^۱ (۲۰۱۸)، در پژوهشی با عنوان "هدایت اسلام: حجاب و محل کار در آمریکا" نشان می‌دهد علی‌رغم شعار آزادی دین و مذهب، در این کشور موانع عملی و ابهامات قانونی در خصوص استفاده از نمادهای دینی و پوشش اسلامی در محل کار وجود دارد؛ این در حالی است که، زنان مسلمان خواستار پایبندی و نمایش هویت مذهبی خود هستند.

شین و همکاران^۲ (۲۰۱۸)، در پژوهشی که اثرات ادراکی پوشش و حجاب زنان مسلمان اماراتی را بررسی می‌کند، وجود ادراکات منفی نسبت به زنان بی‌حجاب در جامعه را آشکار می‌سازند؛ به طوری که، بی‌حجابی را به عنوان نشانه‌ای از ناسازگاری با فرهنگ غنی بومی تلقی می‌شود.

اکتر ریتا^۳ (۲۰۱۷)، در پژوهشی که به بررسی حجاب در جامعه آمریکا می‌پردازد، نشان می‌دهد که حجاب به زنان کمک می‌کند از روابط غیرشرعی پیش از ازدواج پرهیز کنند؛ به طور خلاصه بر اساس نتایج تحقیق، حجاب محافظت‌کننده زنان است و برای آنان احترام و عزت نفس فراهم می‌کند.

نتایج پژوهش نور احمد مقصود^۴ (۲۰۱۷)، با موضوع حجاب زنان مسلمان در یک جامعه غربی: انگیزه، تغییرات و خوشبختی، نشان می‌دهد که حجاب تاثیر مثبتی بر سلامت جسمی و روانی زنان مسلمان دارد.

نتایج پژوهش سوامی و همکاران^۵ (۲۰۱۴) در خصوص نقش محافظتی حجاب زنان در جامعه بریتانیا که با مشارکت ۵۸۷ زن باحجاب انجام شده، نشان می‌دهد که پوشش اسلامی و حجاب زنان مسلمان دارای اثرات محافظت‌کننده برای آنها است.

پژوهش کاملا^۶ (۲۰۱۲) در ارتباط با تجارب و نگرش‌های زنان باحجاب شاغل در موقعیت‌های اجتماعی مختلف نشان می‌دهد که این گروه زنان ارزش و احترام بیشتری را دریافت می‌کنند. خشونت و مزاحمت‌های جنسی کمتری را تجربه می‌کنند؛ از استقلال و روابط کاری سالم‌تری برخوردارند؛ و احساس عزت نفس و رضایت شخصی بالایی دارند.

1. Koura

2. Sheen

3. Akter Rita

4. Nour Ahmad Maqsood

5. Swami

6. Kamla

نشان پژوهش بهویی و همکاران^۱ (۲۰۰۸) در بین دختران بنگلادشی نشان می‌دهد، دخترانی که لباس‌های بومی و مذهبی را بر لباس‌های غربی ترجیح می‌دهند، کمتر مستعد مشکلات روانی در زندگی آینده هستند. پژوهش راجل اندرسون^۲ (۲۰۰۷) در ارتباط با زنان محجبه آمریکایی نشان می‌دهد آن‌ها در مقایسه با دیگر زنان از رضایت زناشویی بیشتری برخوردارند، و پرداختن به اعمال مذهبی برخورد ارزشی و سلامت روانی آنان اثر مثبت دارد و عزت نفس‌شان را بالا می‌برد.

در جمع‌بندی کلی می‌توان گفت بیشتر یافته‌های پژوهشی بدحجابی را مساله‌ای فرهنگی معرفی می‌کنند که تعمیق ارزش‌ها و رواج آن در جامعه نیازمند کار فرهنگی است. حجاب، یکی از ارزش‌های اصلی جامعه اسلامی است که آثار مثبت فراوانی دارد، مانند: امنیت زنان، آرامش مردها، سلامت جامعه، حفظ ارزش‌های اخلاق اسلامی، کسب رضایت الهی و اجرای احکام دینی در زندگی افراد.

مبانی نظری

پوشش باید به گونه‌ای باشد که غیر از قرص صورت به اندازه‌ای که در وضو شسته می‌شود، آن هم به شرط نداشتن آرایش غلیظ و دست‌ها از مچ دست تا سر انگشتان، بقیه بدن و موها را کامل بپوشاند. پوشش باید به اندازه‌ای نازک نباشد که بدن یا رنگ لباس یا زیورآلات زن از پشت آن معلوم شود. پوشش باید به اندازه‌ای آزاد باشد که برجستگی بدن زنان و دختران برای نامحرمان معلوم نشود. لباس شهرت نباشد. یعنی پوشش نباید از نظر رنگ یا مدل به گونه‌ای باشد که مردم به صورت غیر متعارف به او توجه کرده و سبب انگشت‌نمایی وی شود (حاذق و حمزه پور، ۱۳۹۱، ص ۱۲۶).

«حجاب وقار است، متانت است، ارزش‌گذاری زن است، سنگین شدن کفهی آبرو و احترام اوست؛ این را باید خیلی قدر دانست و از اسلام باید به خاطر مساله‌ی حجاب تشکر کرد؛ این جزو نعمت‌های الهی است» (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار جمعی از مداحان سراسر کشور در سالروز ولادت حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها، ۱۳۹۱/۰۲/۲۳). «امنیت اجتماعی، امنیت فردی، امنیت در همه‌ی محیط‌های زندگی، امنیت فکری و معنوی و روانی، همه‌ی این‌ها جزء انتظارات مردم است. بخش مهمی از این وظیفه بر دوش نیروی انتظامی است» (بیانات بیانات مقام معظم رهبری در مراسم فارغ التحصیلی جمعی از پرسنل نیروی انتظامی، ۱۳۷۹/۷/۱۸).

مساله حجاب از منظر شناختی در حوزه مطالعات و مسائل زنان قرار می‌گیرد و از منظر آسیب‌شناختی، بدحجابی از مصداق‌های انحراف و کج‌روی در جامعه اسلامی است. بدحجابی، رفتاری ناسازگار با هنجارها، انتظارات، فرهنگ و آموزه‌های اسلامی است. به تعبیر دیگر، هرگاه رفتار افراد جامعه با هنجارها، ارزش‌ها و عقاید اجتماعی جامعه در تعارض و تضاد باشد، رفتار اجتماعی، رفتاری نابهنجار خواهد بود؛ زیرا سبب بر هم خوردن هماهنگی میان خواسته‌ها، نیازها و آرمان‌های اجتماعی و افراد جامعه می‌شود و در این حالت، روابط

1. Bhui

2. Anderson

اجتماعی، تنش‌زا و ستیزآمیز می‌شود (سیف‌اللهی، ۱۳۸۷، ص ۲۲۴). از منظر جامعه‌شناختی، حجاب به مانند رسانه ارتباطی نمادین و کنش اجتماعی است که فرد کنشگر برای آن معنای ذهنی و ارزشی نمادین قائل است. استاد شهید مطهری چهار اصل را به عنوان شاخصه‌های فلسفه حجاب مطرح می‌سازد: ۱) استحکام پیوند خانوادگی (۲) استواری اجتماع (۳) ارزش و احترام زن (۴) آرامش روانی (مطهری، ۱۳۵۳، ص ۱۲۰). یکی از فلسفه‌های حقیقی حجاب، حفظ آرامش زن، مصونیت جامعه از فساد و کمک به ایجاد امنیت اجتماعی است. زیرا نفس آدمی، دریایی مواج از تمایلات و خواسته‌های اوست که مهم‌ترین آن‌ها به خوراکی‌ها، امور جنسی و مال و جاه و مقام، مربوط می‌شود و بدون شک یکی از جذاب‌ترین خواسته‌های مردان، تمایل به جنس مخالف است (فیض کاشانی، ۱۳۴۲، ص ۱۷۷). در فلسفه حجاب نکات بسیاری نهفته است که در پرتو آن امنیت فردی و اجتماعی تأمین می‌شود؛ از جمله آن‌ها سلامت و بهداشت روانی خود فرد است. زیرا حجاب منجر به کاهش اضطراب و ترس از مزاحمت‌های خیابانی و احساس ارزش و منزلت در برخورد با مردان است (طیبی، ۱۳۹۰، ص ۱۵۴).

حجاب به معنای پوشش اسلامی بانوان، دارای دو بُعد ایجابی و سلبی است. بُعد ایجابی آن پوشش بدن و بُعد سلبی آن، حرام بودن خودنمایی در برابر نامحرم است؛ این دو بُعد باید در کنار یکدیگر باشند تا حجاب اسلامی محقق شود (مهدی‌زاده، ۱۰، ص ۱۳۸۷). قرآن در دو آیه از آیات حجاب، از تبرّج و خودنمایی زنان صحبت کرده و آن را محدود به محیط خانواده کرده است. در یک جا می‌فرماید: ای زنان (در برابر نامحرم) ظاهر نشوید و خودنمایی نکنید (احزاب: ۳۳)؛ مانند خودنمایی دوران جاهلیت نخستین؛ این تذکر خطاب به زنان نازل شده و آنان را از این‌که در کوچه و بازار به خودنمایی و ابراز آراستگی‌های خود بپردازند نهی می‌کند و با بیانی محکم و به دور از هرگونه تساهلی پایان دادن به این گونه رفتارها را از زنان مسلمان طلب می‌کند. در آیه‌ای دیگر می‌فرماید: زنان، (در برابر نامحرمان) با زینت‌ها و آرایش‌هایشان خودنمایی نکنند (نور: ۶۰). در این تحقیق برخی از مهمترین مفاهیم مربوط به متغیر تبرّج، از دیدگاه فقیهان، مفسران و محدثان آورده شده است. از نظر فضل‌الله (۱۴۱۹) تبرّج به معنی اظهار محاسن و زیبایی‌های زنان برای مردان، و از نظر شریف لاهیجی (۱۳۷۳) تبرّج نمایان ساختن زینت توسط زن برای مردان نامحرم است. برخی از گونه‌های تبرّج مربوط به پوشش آن‌ها و برخی دیگر مربوط به حرکات آن‌ها مانند شیوه راه رفتن آن‌ها در بین مردان، همراه با تکسر و تبختر و کوبیدن پاهایشان بر زمین به گونه‌ای که نظر جنس مخالف را به سوی خود جلب نماید؛ همان‌گونه که گاه تبرّج مربوط به شیوه سخن گفتن آن‌ها که همراه با عشوه‌گری و نازک کردن صدا است (نور / ۳۱). پس به نرمی [و ناز] سخن نگویند، تا کسی که در دلش [نوعی] بیماری است طمع ورزد؛ و سخنی پسندیده بگویند» (احزاب / ۳۲). حتی گاه می‌تواند مربوط به شیوه نگاه کردن آن‌ها همراه با غمزه کردن و نگاه‌های خاصی که نامحرم را به سوی آنان دعوت کند، باشد (صادقی تهرانی، ۱۳۶۵).

از دیدگاه مکتب اسلام خداوند که بر همه‌ی اسرار و رموز آفرینش عالم آگاه است، زیبایی، امنیت، رشد

و تعالی انسان‌ها و به خصوص زن را در پوشش و عفاف و حجاب دانسته است (غیرتمند و عسکری، ۱۳۹۳، ص ۱۶۲). برخی موضوعات و موارد کاربرد امنیت در قرآن عبارتند از: ایمنی عمومی سرزمین، ایمنی از ترس و وحشت، امنیت افراد در جامعه، امنیت جانی، امنیت مالی، ایمنی از سوانح و بلایا، امنیت بین‌الملل، امنیت برای مناسک و عبادات، ایمنی روحی و معنوی (ایمان).

مسئله «نظم اجتماعی»، مساله اساسی نظریه تحلیلی کنش «تالکوت پارسونز»^۱ است (چلبی، ۱۳۷۵، ص ۱۴) که گویای مفهوم امنیت نیز می‌باشد در نظریه عمومی کنش پارسونز انسجام و اختلال در کارکردهای نظام نشانه‌هایی هستند که می‌توان آن‌ها را در حوزه‌ی امنیت مورد مطالعه قرار داد. از دیدگاه پارسونز جامعه با حفظ و ادامه توانایی نهادهای خویش برای انجام وظایف کارکردی ایجاد می‌شود. یعنی جامعه با ایجاد و پایداری شرایطی ممکن است که هر یک از نهادهای جامعه بتوانند کارکردهای خود را انجام داده و به انسجام جامعه تحقق می‌بخشد (کرایب، ۱۳۷۸، ص ۴۱). پارسونز برای امنیت، چهار بعد اساسی (جانی، مالی، فکری و جمعی) قائل است (چلبی، ۱۳۷۵، ص ۷۶). برای داشتن جامعه‌ای توأم با آرامش و اطمینان خاطر لازم است به هر چهار بعد امنیت توجه داشت و با تضمین آنان، امنیت جامعه را فراهم نمود. " (نویدنیا، ۱۳۸۲، صص ۸۰-۷۹). از نظر پارسونز زوال جامعه در شرایطی حاصل می‌شود که اختلالی در ایفای کارکرد خرده سیستم‌های جامعه به وجود آمده باشد. پارسونز در نظریه الگوهای فرهنگی معتقد است هر یک از پدران و مادران و کودکان آن‌ها، هنجارهای مناسب را درونی ساخته‌اند. بنابراین به شیوه‌ای رفتار می‌کنند که سازمان خانواده در جامعه‌ی آن‌ها تعیین کرده است. و کل نظام، مشتمل بر اجزای متمایزی (مانند: مذهب، خانواده، نظام‌های تعلیم و تربیت، دستگاه قضائی، پلیس) است که هر یک مکمل دیگری و به نحوی در عمل مستمر کل جامعه سهیم است (بیات، ۱۳۸۷، ص ۱۰۹).

مولار^۲ معتقد است امنیت در سه شکل ملی، اجتماعی و انسانی وجود دارد که که مقام مرجع در امنیت ملی دولت، در امنیت اجتماعی گروه‌های اجتماعی و امنیت انسانی تک تک افراد هستند (صمدی بگه‌جان، ۱۳۸۴، ص ۳۸). به طور خلاصه، امنیت انسانی در پی تحقق امنیت در مقابل تهدیداتی مطرح گردید که موجودیت فرد را به مخاطره می‌اندازد (بیات، ۱۳۸۷، ص ۸۷).

بر اساس عقیده لرنی^۳، «امنیت فردی» یا «امنیت شخصی» محصول و برآیند امنیت در چهار بُعد مالی، جانی، فکری و عاطفی افراد است. بالطبع هر چه توانایی و انسجام تشخیص افراد در این گونه ابعاد، بیشتر باشد، از امنیت و آسایش فردی بیشتری برخوردار خواهند بود. در این نوع امنیت، توانایی و انسجام شخصیتی، شانس افراد را در مقابله با تهدیدهای درون و برون شخصیتی آن‌ها افزایش می‌دهد (لرنی، ۱۳۸۳، ص ۳۳). از نظر

1. Talcott Psonsar

2. Molar

3. Lerni

لرنی، امنیت روانی وضعیتی است که فرد یا جامعه، از احساس اطمینان، اعتماد و آرامش برخوردار می‌باشد و از احساس دلهره، اضطراب و ترس رها می‌شود. آن‌چه که این وضعیت را به وجود می‌آورد، توقع و انتظار فرد در برآورده شدن و به کمال رساندن نیازهای فعلی و آینده خود و همچنین قالب پیش‌بینی کردن نیازها و راه برآورده شدن آن‌ها و نیز معین نمودن تهدیدها و شیوه کنترل آن‌ها می‌باشد (لرنی، ۱۳۸۳، ص ۱۴۲).

روش

این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه اجراء، توصیفی-پیمایشی است. زمان اجرای تحقیق سال ۱۳۹۷ است. برای جمع آوری اطلاعات از پرسشنامه محقق ساخته با ۳۳ سوال ۵ گزینه‌ای است. از آن‌جایی که پرسشنامه استاندارد به منظور انجام این تحقیق وجود نداشت، لذا بر اساس ادبیات پژوهش و با نظرخواهی از متخصصان حوزه مطالعاتی، ابزار پژوهش طراحی شد. برای بررسی روایی محتوایی ابزار پژوهش، از ۱۰ تن متخصص و کارشناس حوزه امنیت و عفاف و حجاب نظر خواهی به عمل آمد و پس از اخذ نظرات و پیشنهادهای اصلاحی آن‌ها، پرسشنامه تدوین شد و سرانجام روایی صوری پرسشنامه نیز توسط متخصصان تایید شد. برای تعیین پایایی پرسشنامه نیز به روش پیش آزمون پرسشنامه شده در اختیار ۳۰ نفر از جامعه آماری قرار گرفت. با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ، ضریب پایایی پرسشنامه به طور کلی ۰/۹۴ محاسبه شد که سطح پایایی بالایی را نشان می‌دهد.

از آن‌جا که اخذ جواب‌های درست و معنادار از شرکت‌کنندگان در این مرحله جهت ارزیابی میزان احساس امنیت فردی و استفاده از پوشش و حجاب، بسیار مهم و حیاتی است، بدین منظور پرسشنامه با سؤالات بسته طراحی گردید تا منجر به پاسخ‌های دقیق و بدون ابهام از طرف مخاطبین گردد، به پاسخ دهندگان از ناشناخته ماندن آن‌ها و محرمانه بودن اطلاعات، اطمینان داده شد (نیازی به ذکر نام و نام خانوادگی در تکمیل پرسشنامه‌ها نبود). در بررسی نظرات شرکت‌کنندگان، از مقیاس ۵ درجه ای لیکرت (خیلی کم امتیاز ۱، کم امتیاز ۲، متوسط امتیاز ۳، زیاد امتیاز ۴، خیلی زیاد امتیاز ۵) استفاده شد. جامعه آماری تحقیق شامل کلیه زنان و دختران بالای ۱۵ سال در شهر تهران می‌باشند که طبق آمار ارائه شده سرشماری سال ۱۳۹۵ توسط سازمان آمار و سرشماری شهر تهران بالغ بر ۳,۶۳۰,۸۹۹ نفر است. با بهره‌گیری از روش کوکران حجم جامعه نمونه با ضریب خطای ۰/۰۴ به تعداد ۶۰۰ نفر انتخاب گردید. نمونه‌گیری به شیوه چند مرحله‌ای و طبقه‌ای در سطح مناطق ۲۲ گانه شهر تهران انجام شد. برای تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها از دو شیوه آزمون‌های توصیفی و آمار استنباطی استفاده شد. در قسمت آمار استنباطی برای داوری در باب فرضیات آزمون‌های همبستگی پیرسون، تحلیل عامل تاییدی و تحلیل مسیر توسط نرم افزار آماری SPSS ۲۲ و AMOS به کار رفت.

یافته های پژوهش

در بررسی متغیرهای جمعیت شناختی وضعیت تاهل، سطح تحصیلات و سن افراد نمونه مورد پرسشگری قرار گرفت. بر اساس یافته‌ها به لحاظ وضعیت تاهل، ۷۳/۳ درصد متأهل، ۲۱/۵ درصد مجرد، ۳/۵ درصد مطلقه هستند. بنابراین بیشترین نمونه‌ها از افراد متأهل و کمترین تعداد افراد مطلقه به شمار می‌آیند. به لحاظ سطح تحصیلات ۱/۸ درصد دارای مدرک دکترا، ۳۸/۵ درصد کارشناسی، ۲۱/۵ درصد کارشناسی ارشد، ۱۳/۸ درصد کاردانی، ۱۷/۸ درصد دیپلم، ۳/۷ درصد راهنمایی، ۲/۲ درصد پنجم ابتدایی، ۰/۵ درصد بی‌سواد و ۰/۲ درصد دارای سواد حوزوی بودند. بنابراین بیشترین میزان پاس‌خگویان، افراد دارای تحصیلات کارشناسی شناخته می‌شوند. به لحاظ سنی، ۲۳/۷ درصد در گروه سنی ۱۵ تا ۲۹ سال، ۵۷/۳ درصد در گروه سنی ۳۰ تا ۴۴ سال، ۱۷/۸ درصد در گروه سنی ۴۵ تا ۵۹ سال و ۱/۲ درصد در گروه سنی ۶۰ سال به بالا جای می‌گیرند. بنابراین بیشترین فراوانی از افراد در گروه سنی ۳۰ تا ۴۴ سال و کمترین شامل افراد گروه سنی ۶۰ سال به بالا است.

در گام دوم وضعیت امنیت فردی زنان ذیل ابعاد جانی، مالی، فکری و عاطفی بررسی شد. یافته‌های آماری نشان داد در چارچوب طیف لیکرت پنج گزینه‌ای، بیشترین میانگین شامل، متغیر احساس امنیت جانی با میانگین ۴/۴۷ و کمترین میانگین مربوط به متغیر احساس امنیت مالی با میانگین ۴/۳۲ است. با این وجود می‌توان در چارچوب طیف پنج گزینه‌ای میانگین به‌دست آمده در هر چهار بُعد را در سطح به نسبت بالایی ارزیابی کرد (جدول ۱).

جدول ۱. یافته‌های توصیفی متغیرهای احساس امنیت فردی

متغیرهای احساس امنیت فردی	میانگین	انحراف معیار	ضریب آلفا	حداقل	حداکثر
احساس امنیت مالی	۴/۳۲	۰/۷۰۴۸۹	۰/۷۴۹	۲	۵
احساس امنیت جانی	۴/۴۷	۰/۵۹۹۸۳	۰/۸۲۳	۲	۵
احساس امنیت فکری	۴/۴۰	۰/۶۸۱۹۷	۰/۷۷۴	۲	۵
احساس امنیت عاطفی	۴/۳۳	۰/۷۰۷۳۰	۰/۷۶۰	۲	۵

فرضیه اصلی: بین بدحجابی و تبرج با احساس امنیت فردی، رابطه وجود دارد.

بر اساس نتایج حاصل از مدل‌سازی معادلات ساختاری برای فرضیه اصلی تحقیق، مقدار C.R. بزرگتر از ۱/۹۶ و مقدار p کمتر از ۰.۰۵ است. از این رو می‌توان گفت، بدحجابی با ضریب ۰/۴۱۴ و تبرج با ضریب ۰/۳۷۲ بر احساس امنیت فردی تاثیر معناداری دارد. لذا فرضیه اصلی تحقیق تایید می‌شود. همچنین با توجه به این‌که ضرایب مسیر مثبت می‌باشند، نتیجه‌گیری می‌شود که دو متغیر بدحجابی و تبرج رابطه‌ای مستقیم با احساس امنیت فردی دارند. به عبارت دیگر افزایش بدحجابی و تبرج موجب افزایش ناامنی فردی می‌شود (جدول ۲).

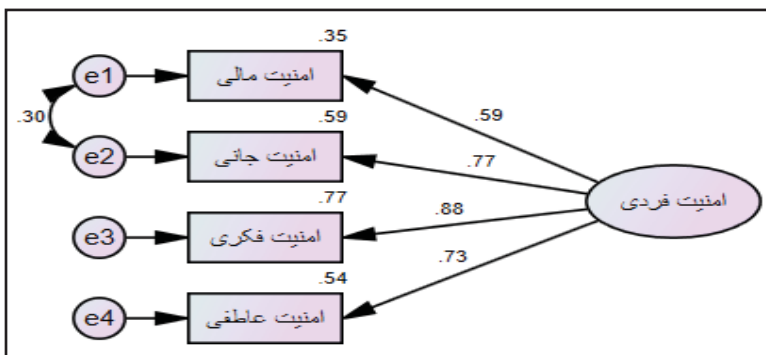
جدول ۲. یافته‌های مدل‌سازی معادلات ساختاری برای بررسی فرضیه اصلی تحقیق

P	C.R.	خطای استاندارد	ضریب مسیر استاندارد	ضریب مسیر	تحلیل مسیر	
***	۷/۵۱۱	۰/۰۳۴	۰/۴۱۴	۰/۲۵۵	احساس ناامنی فردی	بدحجابی
***	۷/۱۴۱	۰/۰۲۳	۰/۳۷۲	۰/۱۶۷	احساس ناامنی فردی	تبرّج

جدول شماره ۳ ضرایب همبستگی و نتایج آزمون همبستگی را نشان می‌دهد. با توجه به این جدول ملاحظه می‌شود که بدحجابی با ضریب همبستگی ۰/۵۵۷ و تبرّج با ضریب همبستگی ۰/۵۸۸ با احساس امنیت فردی رابطه‌ای معنادار دارند. با توجه به این که این ضرایب همبستگی مقداری مثبت می‌باشند، لذا نتیجه‌گیری می‌شود که دو متغیر بدحجابی و تبرّج دارای رابطه‌ای مستقیم با احساس امنیت فردی هستند. به عبارت دیگر افزایش بدحجابی و تبرّج موجب افزایش ناامنی فردی می‌شود.

جدول ۳. رابطه همبستگی میان بدحجابی و تبرّج با احساس امنیت فردی

احساس امنیت فردی	تبرّج	بدحجابی	
بدحجابی		۱	همبستگی پیرسون
			سطح معنی داری
		۶۰۰	تعداد
تبرّج	۱	۰/۵۸۵	همبستگی پیرسون
		۰/۰۰۰	سطح معنی داری
	۶۰۰	۶۰۰	تعداد
احساس امنیت فردی	۱	۰/۵۸۸	همبستگی پیرسون
		۰/۰۰۰	سطح معنی داری
	۶۰۰	۶۰۰	تعداد

شکل ۱. ضریب مسیر تاثیر متغیر بدحجابی و تبرّج بر ابعاد احساس امنیت فردی

جدول ۴ و شکل ۱ نتایج حاصل از تحلیل عاملی تاییدی برای مدل اندازه‌گیری امنیت فردی را نشان می‌دهد. همان‌طور که در این جدول ملاحظه می‌شود، با توجه به مقدار C.R. و مقدار p، هر چهار متغیر آشکار در اندازه‌گیری متغیر پنهان امنیت فردی تاثیر معناداری دارند که در بین آن‌ها، متغیر امنیت فکری با ضریب مسیر استاندارد ۰/۸۷۷ بیشترین تاثیرگذاری را دارد. پس از آن امنیت جانی و امنیت عاطفی به ترتیب با ضریب مسیر ۰/۷۶۹ و ۰/۷۳۴ بیشترین تاثیر را دارند. در آخر امنیت مالی با ضریب مسیر ۰/۵۹۰ تاثیرگذاری کمتری دارد.

جدول ۴. نتایج حاصل از تحلیل عاملی تاییدی برای احساس امنیت فردی

P	C.R.	S.E.	ضریب مسیر استاندارد	ضریب مسیر	مسیر	
--	--	--	۰/۵۹۰	۱	امنیت مالی	--->
***	۱۶/۱	۰/۰۶۶	۰/۷۶۹	۱/۰۶۵	امنیت جانی	--->
***	۱۳/۵۹۶	۰/۱۰۶	۰/۸۷۷	۱/۴۳۸	امنیت فکری	--->
***	۱۳/۱۸	۰/۰۹۶	۰/۷۳۴	۱/۲۶۴	امنیت عاطفی	--->

تحلیل معادلات ساختاری: نتایج معادلات ساختاری نشان داد که بدحجابی و تبرج بر کلیه گونه‌های احساس امنیت فردی اثری غیر مستقیم دارند که مقدار این اثرات غیر مستقیم استاندارد برای امنیت مالی برابر با ۰/۲۴۸ و ۰/۲۳۳ و برای امنیت جانی برابر با ۰/۳۲۱ و ۰/۲۸۸ و برای امنیت فکری برابر با ۰/۳۵۸ و ۰/۳۲۲ و برای امنیت عاطفی برابر با ۰/۲۹۵ و ۰/۲۶۵ است (جدول ۵).

جدول ۵. نتایج معادلات ساختاری اثر غیر مستقیم بدحجابی و تبرج بر امنیت مالی

اثر غیر مستقیم استاندارد		مسیر	
۰/۲۴۸	۰/۲۵۵	امنیت مالی	--->
۰/۳۲۱	۰/۲۷۰	امنیت جانی	--->
۰/۳۵۸	۰/۳۵۶	امنیت فکری	--->
۰/۲۹۵	۰/۳۰۰	امنیت عاطفی	--->
۰/۲۲۳	۰/۱۶۷	امنیت مالی	--->
۰/۲۸۸	۰/۱۷۷	امنیت جانی	--->
۰/۳۲۲	۰/۲۳۳	امنیت فکری	--->
۰/۲۶۵	۰/۱۹۷	امنیت عاطفی	--->

فرضیه فرعی ۱: بین بدحجابی و تبرج و احساس امنیت مالی رابطه وجود دارد.

نتایج آزمون همبستگی نشان می‌دهد که بدحجابی با ضریب همبستگی ۰/۴۰۵ و تبرج با ضریب همبستگی ۰/۴۴۴ با احساس امنیت مالی رابطه ای معنادار دارند. با توجه به این که این ضرایب همبستگی مقداری مثبت

می باشند، لذا نتیجه می شود که دو متغیر بدحجابی و تبرج دارای رابطه‌ای مستقیم و منفی با احساس امنیت مالی هستند. به طوری که با افزایش بدحجابی و تبرج به عبارت دیگر افزایش بدحجابی و تبرج موجب افزایش ناامنی مالی می شود. لذا فرضیه فرعی ۱ تحقیق تایید می شود (جدول ۶).

جدول ۶. رابطه همبستگی میان بدحجابی و تبرج با احساس امنیت مالی

احساس امنیت مالی	تبرج	بدحجابی		
		۱	همبستگی پیرسون	بدحجابی
			سطح معنی داری	
		۶۰۰	تعداد	
	۱	۰/۵۸۵	همبستگی پیرسون	تبرج
		۰/۰۰۰	سطح معنی داری	
	۶۰۰	۶۰۰	تعداد	
۱	۰/۴۴۴	۰/۴۰۵	همبستگی پیرسون	احساس امنیت مالی
	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	سطح معنی داری	
۶۰۰	۶۰۰	۶۰۰	تعداد	

فرضیه فرعی ۲: بین بدحجابی و تبرج و احساس امنیت جانی رابطه وجود دارد.

نتایج آزمون همبستگی نشان می دهد که بدحجابی با ضریب همبستگی ۰/۴۷۶ و تبرج با ضریب همبستگی ۰/۵۲۹ با امنیت جانی رابطه ای معنادار دارند. با توجه به این که این ضرایب همبستگی مقداری مثبت می باشند، لذا نتیجه می شود که دو متغیر بدحجابی و تبرج دارای رابطه‌ای مستقیم با احساس امنیت جانی هستند. به عبارت دیگر افزایش بدحجابی و تبرج موجب افزایش ناامنی جانی می شود. لذا فرضیه فرعی ۲ تحقیق تایید می شود (جدول ۷).

جدول ۷. رابطه همبستگی میان بدحجابی و تبرج با احساس امنیت جانی

احساس امنیت جانی	تبرج	بدحجابی		
		۱	همبستگی پیرسون	بدحجابی
			سطح معنی داری	
		۶۰۰	تعداد	
	۱	۰/۵۸۵	همبستگی پیرسون	تبرج
		۰/۰۰۰	سطح معنی داری	
	۶۰۰	۶۰۰	تعداد	
۱	۰/۵۲۹	۰/۴۷۶	همبستگی پیرسون	احساس امنیت جانی
	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	سطح معنی داری	
۶۰۰	۶۰۰	۶۰۰	تعداد	

فرضیه فرعی ۳: بین بدحجابی و تبرج و احساس امنیت فکری رابطه وجود دارد.

نتایج آزمون همبستگی نشان می‌دهد که بدحجابی با ضریب همبستگی $0/521$ و تبرج با ضریب همبستگی $0/524$ با احساس امنیت فکری رابطه معنادار دارند. با توجه به این که ضرایب همبستگی مقداری مثبت می‌باشند، لذا نتیجه‌گیری می‌شود که دو متغیر بدحجابی و تبرج دارای رابطه‌ای مستقیم با احساس امنیت فکری هستند. به عبارت دیگر افزایش بدحجابی و تبرج موجب افزایش ناامنی فکری می‌شود. لذا فرضیه فرعی ۳ تحقیق تایید می‌شود (جدول ۸).

جدول ۸. رابطه همبستگی میان بدحجابی و تبرج با احساس امنیت فکری

احساس امنیت فکری	تبرج	بدحجابی	
بدحجابی		۱	همبستگی پیرسون
			سطح معنی داری
		۶۰۰	تعداد
تبرج	۱	$0/585$	همبستگی پیرسون
		$0/000$	سطح معنی داری
	۶۰۰	۶۰۰	تعداد
احساس امنیت فکری	۱	$0/521$	همبستگی پیرسون
		$0/000$	سطح معنی داری
	۶۰۰	۶۰۰	تعداد

فرضیه فرعی ۴: بین بدحجابی و تبرج و احساس امنیت عاطفی رابطه وجود دارد.

آزمون همبستگی نشان می‌دهد که بدحجابی با ضریب همبستگی $0/422$ و تبرج با ضریب همبستگی $0/463$ با احساس امنیت عاطفی رابطه‌ای معنادار دارند. با توجه به این که این ضرایب همبستگی مقداری مثبت می‌باشند، لذا نتیجه‌گیری می‌شود که دو متغیر بدحجابی و تبرج دارای رابطه‌ای مستقیم با امنیت عاطفی هستند. به عبارت دیگر افزایش بدحجابی و تبرج موجب افزایش ناامنی عاطفی می‌شود. لذا فرضیه فرعی ۴ تحقیق تایید می‌شود (جدول ۹).

جدول ۹. رابطه همبستگی میان بدحجابی و تبرج با احساس امنیت عاطفی

احساس امنیت عاطفی	تبرج	بدحجابی	
بدحجابی		۱	همبستگی پیرسون
			سطح معنی داری
		۶۰۰	تعداد

ادامه جدول ۹. رابطه همبستگی میان بدحجابی و تبرج با احساس امنیت عاطفی

تبرج	همبستگی پیرسون	۰/۵۸۵	۱
	سطح معنی داری	۰/۰۰۰	
	تعداد	۶۰۰	۶۰۰
احساس امنیت عاطفی	همبستگی پیرسون	۰/۴۲۲	۱
	سطح معنی داری	۰/۰۰۰	
	تعداد	۶۰۰	۶۰۰

بحث و نتیجه گیری

برآیند یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که افزایش بدحجابی و تبرج موجب افزایش ناامنی مالی می‌شود. در آیات قرآن، مال، به عنوان زینت زندگی دنیا قلمداد شده است (سوره کهف، آیه ۴۶). برخی از آیات قرآن کریم که نشان بر اهمیت و ارزش بالای امنیت مالی در اسلام تاکید دارند، عبارتند از: ۱- آیاتی که در شمار احکام جزایی اسلام قرار می‌گیرد؛ مانند آیاتی که بیانگر حد سرقت است (مانند: سوره مائده، آیه ۳۸) - ۲- آیاتی که ادای امانت به صاحب آن را توصیه کرده و خیانت در امانت را نکوهش می‌کنند (مانند: سوره بقره، آیه ۲۸۳؛ سوره نساء، آیه ۵۸؛ سوره انفال، آیه ۲۷؛ سوره مومنون، آیه ۸). این آیات نشان دهنده‌ی امنیت مالی است، به خصوص با توجه به این که امانت از ریشه «امن» است و امانت‌گذار با سپردن مال خود به دیگران در پی دستیابی به امنیت مالی است. ۳- آیاتی که از تصرف باطل در مال دیگران منع می‌کند (مانند: سوره بقره، آیه ۱۸۸؛ سوره نساء، آیه ۲۹). پارسونز در نظریه الگوهای فرهنگی معتقد است که چون هر یک از پدران و مادران و کودکان آن‌ها، هنجارهای مناسب را درونی ساخته‌اند. بنابراین به شیوه‌ای رفتار می‌کنند که سازمان خانواده در جامعه آن‌ها تعیین کرده است. (بیات، ۱۳۸۷، ص ۱۰۹). براساس عقیده لرنی، «امنیت فردی» یا «امنیت شخصی» محصول و برآیند امنیت در مال، جان، فکر و عاطفه افراد است. (لرنی، ۱۳۸۳، ص ۳۳).

نتایج تحلیل آماری پژوهش نشان داد که افزایش بدحجابی و تبرج موجب افزایش ناامنی جانی می‌شود. در آموزه‌های اسلامی حق حیات ناشی از کرامت ذاتی انسان است و جان افراد بسیار ارزش دارد. خداوند در سوره مائده آیه ۳۲ می‌فرماید "بدین سبب بر بنی اسرائیل حکم نمودیم که هر کس نفسی را بدون حق و یا بی‌آن که فساد و فتنه‌ای در زمین کرده، بکشد مثل آن باشد که همه مردم را کشته، و هر کس نفسی را حیات بخشد (از مرگ نجات دهد) مثل آن است که همه مردم را حیات بخشیده. و هر آینه رسولان ما به سوی آنان با معجزات روشن آمدند سپس بسیاری از مردم بعد از آمدن رسولان باز روی زمین بنای فساد و سرکشی را گذاشتند". پارسونز در نظریه الگوهای فرهنگی معتقد است که مذهب، خانواده، نظام‌های تعلیم و تربیت، دستگاه قضائی، پلیس و غیره هر یک مکمل دیگری و به نحوی در عمل مستمر کل جامعه سهیم است (بیات، ۱۳۸۷، ص ۱۰۹).

در دیدگاه لرنی، هرچه توانایی و انسجام تشخیص افراد بیشتر باشد؛ از امنیت و آسایش فردی بیشتری برخوردار خواهند بود (لرنی، ۱۳۸۳، ص ۳۳). در پژوهش مرکز افکارسنجی اداره کل مطالعات اجتماعی ناجا (۱۳۸۴)، ۷۹/۹ درصد بدحجابی را به عنوان یکی از مهمترین عوامل ایجاد مزاحمت برای بانوان دانستند؛ همچنین در پژوهش چولکی (۱۳۹۲) زنان باحجاب در جامعه ضمن این که از امنیت و آرامش بسیار زیادی نسبت به زنان بی حجاب برخوردارند، از آزار و خشونت و تعرض و برخوردهای زشت و آزاردهنده مردان هوسران در امان خواهند بود. میزان امنیت و آرامش زنان بی حجاب در جامعه نسبت به زنان محجبه کمتر و میزان خشونت و آزار زنان بی حجاب از میزان خشونت و آزار زنان با حجاب کامل بیشتر بوده و حجاب نقش بسیار مؤثری در سلامت و حفظ تازگی و نشاط و امنیت و آرامش آنان در جامعه دارد. همچنین در پژوهش سوامی و همکاران^۱ (۲۰۱۴) از نظر زنان مسلمان بریتانیایی، پوشش دارای اثر و بازخورد محافظت کننده بر روی ایشان است. بر این اساس ارتباطات، مشاوره، آموزش همگانی، به ترتیب اولویت، رابطه معنی داری را در نهادینه سازی ارزش های جامعه (عفاف و حجاب) دارند. نظری (۱۳۹۲) همچنین در پژوهش کاملا^۲ (۲۰۱۲)، هر چه زنان شاغل در موقعیت های اجتماعی مختلف باحجاب باشند تعارض، نگرانی و مزاحمت های جنسی کمتری را تجربه می کنند. همچنین در پژوهش نوراحمد^۳ (۲۰۱۷)، حجاب تاثیر مثبتی بر سلامت جسمی و روانی زنان مسلمان دارد. همچنین در پژوهش آکتر ریتا^۴ (۲۰۱۷)، حجاب محافظت کننده زنان است و برای آنان احترام و عزت را فراهم می کند. نتایج تحلیل همبستگی نشان داده که افزایش بدحجابی و تبرج موجب افزایش ناامنی فکری می شود. از دیدگاه اسلام، امنیت به عنوان پیش شرط توسعه جامعه محسوب می شود و یکی از موضوعات کاربرد امنیت قرآن، ایمنی از ترس و وحشت است. مولار در نظریه امنیت خود معتقد است امنیت انسانی در پی تحقق امنیت در مقابل تهدیداتی است که موجودیت فرد را به مخاطره می اندازد (بیات، ۱۳۸۷، ص ۸۷) پارسونر در علقه امنیت به امنیت فکری اشاره دارد و در نظریه الگوهای فرهنگی معتقد است خانواده و نظام های تعلیم و تربیت، اشکال سازمان یافته ای هستند که ارزش های استقرار یافته را در اعضای جدید جامعه القا می کنند (بیات، ۱۳۸۷، ص ۱۰۹). همچنین در پژوهش منطقی (۱۳۹۵) ملاحظه تصویر زنان جذاب، آستانه ادراکی مردان را بالا برده، آنان را مشکل پسندتر می سازد. حجاب از سویی به دلیل پوشانیدن جذابیت های فیزیکی زنان و از سوی دیگر به سبب محدود ساختن تنوع پوشش زنان و کاهش کاربری از زیورآلات و استفاده از عطرها توسط آنان، در عمل مانع افزایش آستانه ادراکی مردان می گردد و این مساله نیز ضمن ممانعت از متزلزل شدن خانواده و حفظ هر چه بیشتر بهداشت روانی جامعه خواهد شد. همچنین در پژوهش بهویی و همکاران^۵ (۲۰۰۸) دخترانی که لباس های

1. Swami and al

2. Kamla

3. Nour Ahmad Maqsood

4. Akter Rita

5. Bhui and his colleagues

سنتی و مذهبی را بر لباس‌های غربی ترجیح می‌دهند، کمتر مستعد مشکلات روانی در زندگی آینده هستند. و نوع پوشش انتخابی توسط دختران، اثرات دراز مدتی بر بهزیستی دارد. همچنین در پژوهش کورا^۱ (۲۰۱۸)، مسائل گسترده‌ای از تاثیر رسانه‌ها بر افکار و ادراکات فرهنگ مسلمان، قانونی بودن پیچیده و اغلب نامشخص نمادهای مذهبی در محل کار و موانع موجود برای زنان باحجاب را نشان می‌دهد. همچنین در پژوهش شین و همکاران^۲ (۲۰۱۸)، افکار و ادراک زنان در جذابیت چهره با پوشیدن لباس نامناسب به خطر می‌افتد.

نتایج تحلیل همبستگی نشان داده که افزایش بدحجابی و تبرج موجب افزایش ناامنی عاطفی می‌شود. از دیدگاه اسلام، امنیت به عنوان پیش شرط توسعه جامعه محسوب می‌گردد و یکی از موضوعات و موارد کاربرد امنیت در قرآن، ایمنی روحی و معنوی (ایمان) است. به عقیده لرنی (۱۳۸۳) در امنیت فردی، توانایی و انسجام شخصیتی شناس افراد را در مقابله با تهدیدات درون و برون شخصیتی آن‌ها افزایش می‌دهد. کمبودهای عاطفی در خردسالی و بزرگسالی، هویت و شخصیت را به شدت دچار کاستی می‌کند، این‌گونه افراد چون راهنمایان خوبی ندارند، برای جبران آن به شیوه‌های غیر طبیعی متوسل شده و شخصیتی دروغین و بی‌پایه برای خود رقم زده‌اند و این‌گونه افراد خواستند که با خودآرایی و خودنمایی نوعی ایجاد شخصیت‌پنداری کنند تا با جلب کردن نظرها و آفریدن جاذبه‌ها، خلاءها را بپوشانند (فتاحی‌زاده، ۱۳۷۹، صص ۱۸۶-۱۸۴). در پژوهش راجل اندرسون^۳ (۲۰۰۷) زنان محجبه آمریکایی از رضایت زناشویی بیشتری برخوردارند، کیفیت خانوادگی بیشتری را ادراک می‌کنند و توجه و پرداختن به اعمال مذهبی بر خود ارزشی و سلامت روانی آنان اثر مثبت دارد و عزت نفس بالاتری را نشان می‌دهد.

در راستای نتایج پژوهش ذکر این نکته ضروری است که، بر اساس شواهد موجود عدم اطلاع و آگاهی زنان و دختران از حدود و ثغور قانونی حجاب اسلامی و همچنین ابهام نیروی انتظامی در نبود قانون شفاف و روشن جهت نظارت و کنترل، از جمله علل افزایش بدحجابی در جامعه است. سرانجام با در نظر گرفتن یافته‌ها و نتایج پژوهش در راستای کنترل و کاهش بدحجابی و تبرج، راهکاری زیر پیشنهاد می‌شود:

- ایفای نقش موثرتر مجموعه دستگاه‌ها و نهادها مسئول فرهنگ (۲۶ نهاد) مانند نظیر شورای عالی انقلاب فرهنگی و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در حوزه عفاف و حجاب؛
- آموزش، اطلاع‌رسانی و آگاه‌سازی از عواقب منفی بدحجابی و تبرج در جامعه و در حوزه خانواده؛
- استفاده از ظرفیت سازمان‌های مردم‌نهاد در حل مشکلات و مسائل اجتماعی روز در حوزه دین، اخلاق، عفاف و حجاب؛
- تشکیل اتاق‌های فکر به منظور اصلاح قوانین و مقررات موجود در زمینه حجاب؛

1. Koura

2. Sheen and al

3. Anderson

- شفاف نمودن و مشخص نمودن وضعیت مطلوب براساس وضعیت موجود و اقتضائات حاکم و حد مطلوب عفاف و حجاب و اعلام حدود و ضوابط قانونی آن؛
- تعیین ملاک‌ها و مصادیق بدحجابی و هماهنگی بین قوانین و عرف جامعه با بهره‌مندی از نظر کارشناسان مذهبی، علوم اجتماعی و روانشناسان؛
- پشتیبانی قضایی از ضابطان برای مجازات مجرمان و باندهای اصلی گسترش فساد و بدحجابی؛
- تقویت نقش والدین در تعلیم تربیت دختران بر اساس معیارهای تربیت دینی و اسلامی.

منابع

قرآن کریم.

- بیات، بهرام. (۱۳۸۷). تبیین جامعه‌شناختی احساس امنیت در بین شهروندان تهرانی. رساله دکتری رشته‌ی جامعه‌شناسی گرایش مسائل اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی: دانشگاه اصفهان.
- چلبی، مسعود. (۱۳۷۵). جامعه‌شناسی نظم. تهران: نشر نی.
- چولکی، غلامرضا. (۱۳۹۲). نقش حجاب درمانیت و آرامش زنان در جامعه از نظر اسلام. فصلنامه مطالعات و اطلاعات امنیت انتظامی. ۲ (۴)، صص ۱۳۳-۱۰۶. قابل بازیابی از: http://journals.police.ir/content.php?pagename=show-article&journal_id=34&request_id=37495
- حاذق، مجید؛ حمزه پور، زهرا. (۱۳۹۱). بررسی و تحقیق پیرامون حجاب و اشکالات مطرح شده در خصوص آن. چاپ چهارم، تهران: نشر خرسندی.
- درافشان، محمدحسین. (۱۳۸۶). آثار و پیامدهای حجاب. اصفهان: نشر پیام زن.
- سیف‌اللهی، سیف‌الله. (۱۳۸۷). مبانی جامعه‌شناسی: اصول، مبانی و مسایل اجتماعی. تهران: جامعه پژوهان سینا.
- شایگان، فریبا؛ سمیه، اصغرزاده. (۱۳۹۴). حدود و ضوابط قانونی عفاف و حجاب و ملاک‌های بدحجابی در جامعه به منظور تشخیص مصادیق آن. طرح تحقیقاتی، دفتر تحقیقات کاربردی خراسان شمالی.
- شریف لاهیجی، محمد بن علی. (۱۳۷۳). تفسیر شریف لاهیجی. تهران: دفتر نشر داد.
- صادقی تهرانی، محمد. (۱۳۶۵). الفرقان فی تفسیر القرآن بالقرآن و السنه. قم: فرهنگ اسلامی.
- صمدی بگه جان، جمیل. (۱۳۸۴). بررسی امنیت اجتماعی در شهر سنندج. پایان‌نامه کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی: دانشگاه تهران.
- طیبه، ناهید. (۱۳۹۰). عطر عفاف (نگرشی نو بر عفاف و حجاب). چاپ هفتم. تهران: جامعه‌الزهراء.
- عسگری، جواد؛ شایگان، فریبا. (۱۳۹۵). نقش مدیریت انتظامی در کنترل پدیده بدحجابی مورد مطالعه منطقه دو تهران. فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، شماره ۴۶، صص ۴۱-۲۱. قابل بازیابی از: <http://cr.jrl.police.ir/backend/uploads/f6fc4fe23e087381a72996b3eb41fa5a8353270f.pdf>
- غیرتمند، سعید؛ مختاری، نادر؛ عسگری، محمدعلی. (۱۳۹۳). آثار فردی و اجتماعی حجاب و نقش آن در امنیت اجتماعی زنان. پژوهش‌های اجتماعی اسلامی، ۲۰ (۴)، صص ۱۸۹-۱۶۱. قابل بازیابی از: <http://paper.razavi.ac.ir/index.php/ejt/article/view/5932>
- فاضلیان، پورانداخت. (۱۳۸۹). بررسی رابطه نوع حجاب و میزان امنیت اجتماعی در بین زنان شهر تهران. فصلنامه پژوهش‌نامه زنان، ۱ (۲)، صص ۶۵-۸۶. قابل بازیابی از: http://womenstudy.ihcs.ac.ir/article_21.htm

فتاحی‌زاده، فقیه، (۱۳۷۹). حجاب از دیدگاه قرآن و سنت. چاپ سوم، قم: دفتر تبلیغات اسلامی. فضل‌الله، سید محمدحسین. (۱۳۷۷). تفسیر من وحی القرآن. بیروت: دار الملائک. فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی. (۱۳۴۲). المحجّه البیضاء فی تهذیب الاحیاء. قم: دفتر انتشارات اسلامی. کرایب، یان. (۱۳۷۸). نظریه اجتماعی مدرن از پارشنز تا هابرماس. ترجمه عباس مخبر، چاپ اول، تهران: نشر آگاه. لرنی، منوچهر. (۱۳۸۳). آسیب شناسی امنیت. تهران: پیام پویا. مرکز آمار ایران. (۱۳۹۷). نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵. درگاه ملی مرکز آمار ایران. قابل بازیابی از: <http://www.amar.org.ir>

مطهری، مرتضی. (۱۳۵۳). مسأله حجاب. تهران: دفتر انتشارات اسلامی. منطقی، مرتضی. (۱۳۹۵). بررسی تأثیر حجاب در حفظ بهداشت روانی جامعه. دو فصلنامه علمی-تخصصی پژوهش نامه سبک زندگی، ۱ (۲)، صص ۸۷-۱۱۵. قابل بازیابی از: http://journal.manaviyat.ir/article_39267_5c388813342c2bea4c12b615b99b1697.pdf

مهدی زاده، حسین. (۱۳۸۷). پرسمان حجاب. قم: صهبای یقین. نظری، جواد. (۱۳۹۲). رابطه تعامل اجتماعی پلیس ونوجوانان در نهادینه سازی ارزشهای (عفاف وحجاب) (مورد مطالعه فرماندهی انتظامی تهران بزرگ، ۱۳۹۰-۱۳۹۱). پایان نامه کارشناسی ارشد رشته پیشگیری اجتماعی از جرم، دانشکده علوم و فنون اطلاعات و آگاهی: دانشگاه علوم انتظامی امین. نوروزی، فیض‌الله؛ فولادی سپهر، سارا. (۱۳۸۸). بررسی احساس امنیت اجتماعی در بین زنان ۲۹-۱۵ ساله شهر تهران و عوامل مؤثر بر آن. فصلنامه راهبرد، ۱۸ (۵۳). صص ۱۵۹-۱۲۹. قابل بازیابی از: <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=118033>

نویدنی، منیژه. (۱۳۸۲). گفتنانی پیرامون امنیت اجتماعی. مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران: معاونت اجتماعی. نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (ناجا). (۱۳۸۳). حجاب از دیدگاه شهروندان تهرانی. مرکز افکارسنجی اداره کل مطالعات اجتماعی ناجا و هدایت خواه، ستار. (۱۳۷۴). زیور عفاف. چاپ اول، مشهد: معاونت پرورشی اداره کل آموزش و پرورش خراسان. یاری، محمدعلی. (۱۳۹۶). بررسی میزان اثربخشی اقدامات پلیس امنیت اخلاقی در مقابله با بدحجابی - مطالعه موردی شهر قزوین، پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران: دانشگاه علوم انتظامی. یعقوبیان، ناهید؛ باکوئی، فاطمه؛ قنبری، محسن. (۱۳۹۳). علل گرایش به بدحجابی از دیدگاه دانشجویان دختر بابل. نشریه اسلام و سلامت، ۱ (۳)، صص ۲۲-۱۷. قابل بازیابی از: <http://iajhj.ir/article-1-61-fa.html>

Rachel Anderson, D. (2007). Redefining Hijab: American Muslim Women's standpoints on Veiling. Application Commun Research, 35 (3), pp 294-319. Retrieved from: <https://doi.org/10.1080/00909880701434299>
 Akter Rita, A. (2017). Assertion of Wearing Hijab in the Community: an Analysis. American American Scientific Research Journal for Engineering, Technology, and Sciences (ASRJETS) (2017) Volume 29, No 1, pp 340-347. Retrieved from: <http://asrjetsjournal.org>
 Bhui, K., Khatib, Y., Viner, R. et al. (2008). Cultural identity, clothing and common mental disorder: a prospective school-based study of white British and Bangladeshi adolescents. Journal of Epidemiology and Community Health, 62, pp 435-441. Retrieved from: doi: 10.1136/

jech.2007.063149.

- Koura, F. (2018). Navigating Islam: The Hijab and the American Workplace. *Societies* 2018, 8(4), pp 125-135. Retrieved from: <https://doi.org/10.3390/soc8040125>
- Kamla, R. (2012). Syrian women accountants' attitudes and experiences at work in the context of globalization. *Accounting, Organizations and Society*, 37(3), pp 188-205. Retrieved from: <https://doi.org/10.1016/j.aos.2012.02.002>
- Maqsood, E. N. A. (2017). The Hijab and Muslim Women in a Western Society: Motivation, Modifications, and Well-being. Doctoral Thesis Or Dissertation in Design and Human Environment, Oregon State University. Retrieved from: <http://hdl.handle.net/1957/60556>
- Swami, V., Miah, J., Noorani, N. and Taylor, D. (2014) 'Is the hijab protective? An investigation of body image and related constructs among British Muslim women'. *British Journal of Psychology*, 105 (3), pp 352-63. Retrieved from: DOI: 10.1111/bjop.12045
- Sheen, M., Aman, K.Y. H., Jordan, T. R., Wisneski, D. (2018). Investigating the effect of wearing the hijab: Perception of facial attractiveness by Emirati Muslim women living in their native Muslim country. *PLoS ONE*, 13 (10): e0199537. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0199537>

نمایه دوره هفتم، شماره ۱ (بهار و تابستان ۱۳۹۸)

روابط همسران ۶۱-۴۸
زنان ۱۲۰-۱۰۲
سیک زندگی ۶۱-۴۸
سیک زندگی ۸۰-۶۲
شبکه‌های اجتماعی ۶۱-۴۸
شهر تهران ۱۲۰-۱۰۲
عدم اثر بخشی ۳۶-۲۵
عفاف و حجاب ۲۴-۵
فردگرایی ۳۶-۲۵
فضای مجازی ۶۱-۴۸
قاچاق انسان ۴۷-۳۷
قاچاق زنان و دختران ۴۷-۳۷
قاچاق زنان ۱۰۱-۸۱
قرآن کریم ۲۴-۵
کرامت انسانی ۱۰۱-۸۱
کنترل تردد ۴۷-۳۷
مدیریت بدن ۸۰-۶۲
مصرف فرهنگی ۸۰-۶۲
هویت‌دینی ۸۰-۶۲

نمایه عناوین:

بررسی تأثیر اشراف اطلاعاتی ناجا در پیشگیری از قاچاق زنان و دختران در سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۷ ۴۷-۳۷
بررسی جامعه‌شناختی رابطه هویت دینی و سبک زندگی (مورد مطالعه زنان و دختران شهر کرمان) ۸۰-۶۲
بررسی ظرفیت‌های حقوق بین‌الملل در مبارزه با قاچاق زنان ۱۰۱-۸۱
بررسی میزان بی تفاوتی نوع دوستانه زنان شهر ملارد و عوامل مرتبط با آن ۳۶-۲۵
تأثیر بدحجابی و تبرج بر احساس امنیت فردی زنان (مورد مطالعه: زنان و دختران بالای ۱۵ سال شهر تهران) ۱۲۰-۱۰۲
صیانت از حریم زنان در آموزه‌های قرآن کریم ۲۴-۵
مطالعه کیفی روابط همسران و پیامدهای منفی استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در شهر تهران ۶۱-۴۸

نمایه پدیدآورندگان:

آهی، پرویز ۸۰-۶۲
اولادی، شعبان ۱۲۰-۱۰۲
برخوردار، شهرزاد ۸۰-۶۲
پاک‌خصال، اعظم ۶۱-۴۸
جهانبخش، اسماعیل ۱۲۰-۱۰۲
سهرابی، حیدر ۲۴-۵
سیف‌اللهی، سیف‌الله ۶۱-۴۸
عطازاده، سعید ۴۷-۳۷
فرزین راد، رویا ۱۰۱-۸۱
قیاسی، رضا ۸۰-۶۲
لاریجانی، مهسا ۳۶-۲۵
لباف، فریبا ۲۴-۵
محمدی، اصغر ۱۲۰-۱۰۲
موسوی، سیدحسین ۴۷-۳۷
میرزائی، خلیل ۶۱-۴۸
نجفی، علیرضا ۴۷-۳۷
نوری، زهرا ۳۶-۲۵
هادی‌پور، بهزاد ۸۰-۶۲

نمایه موضوعی:

احساس امنیت فردی ۱۲۰-۱۰۲
استراتژی‌ها ۶۱-۴۸
اشراف اطلاعاتی ناجا ۴۷-۳۷
الگوی تغذیه ۸۰-۶۲
الگوی خرید ۸۰-۶۲
اوقات فراغت ۸۰-۶۲
بدحجابی ۱۲۰-۱۰۲
بی‌اعتمادی ۳۶-۲۵
بی‌تفاوتی نوع دوستانه ۳۶-۲۵
پیامدهای منفی ۶۱-۴۸
پیشگیری از جرم ۴۷-۳۷
تبرج ۱۲۰-۱۰۲
تحلیل مضمون ۲۴-۵
جرم سازمان‌یافته ۱۰۱-۸۱
حریم زنان ۲۴-۵
حقوق بشر ۱۰۱-۸۱
حقوق بین‌الملل ۱۰۱-۸۱
حقوق زنان ۲۴-۵